

STADSHOLMEN

KATTFOTEN STÖRRE 30

Bastugatan 30 A-B, 32, Lilla Skinnarviksgränd 2

SÖDERMALM

Stadsholmen

AB Stadsholmen är Stockholms stads bolag för förvaltning av äldre, kulturhistoriskt värdefulla fastigheter. Vi äger och förvaltar merparten av bebyggelsen inom kulturreservatet östra Mariaberget, Skinnarviksberget, Åsöberget och Vita bergen samt området vid Katarina kyrka. Dessutom är Stadsholmen största fastighetsägare i Gamla stan, på Långholmen och i Djurgårdsstaden. Vi äger och förvaltar även gårdar i ytterstaden – stamfastigheter från vilka stadens moderna förorter vuxit fram. För närvarande omfattar beståndet 279 fastigheter med drygt 700 byggnader, som inrymmer 1633 lägenheter och 804 lokaler. Stadsholmen är ett dotterbolag till AB Svenska Bostäder.

Stadsholmen bildades 1936 av samfundet S:t Erik för att rusta upp några kvarter i Gamla stan. Stadsholmen är det äldre namnet på denna stadsdel. 1967 förvärvade Stockholms stad bolaget och överförde merparten av sitt äldsta bostadsbestånd till Stadsholmen. Under åren har även Stadsholmen övertagit byggnader från andra fastighetsägare som byggnadsstyrelsen, kriminalvården och Gatu- och fastighetskontoret i Stockholm.

Med tiden har ett synsätt vuxit fram där antikvariska principer baserade på varje hus historia och förutsättningar blivit vägledande för hur byggnader och yttre miljö ska förvaltas och rustas. Flertalet av våra fastigheter har högsta klassificering (blå) vilket innebär att de har så stora kulturhistoriska värden att de motsvarar kraven för byggnadsminnen. För oss är byggnadsvård ett vardagsarbete och allt vi gör präglas av respekt för husen och deras historia.

FAKTABLAD

Byggnader och miljöer berättar ofta något om vår historia. Genom byggnaderna kan vi få veta hur staden och samhället förändrats. Husen ger oss också kunskap om hur människor har arbetat, bott och inrett sina hem och de speglar även olika gruppers livsvillkor.

Somliga hus är väldokumenterade och omskrivna medan andra är mer anonyma. Under några år har vi tillsamman med Stadsmuseet i Stockholm arbetat med att sammanställa en kortfattad information om alla våra fastigheter; information om när husen byggdes, hur de har förändrats och hur de har använts under åren.

För att kunna beskriva den enskilda fastighetens historia har vi dels besökt varje hus för att se vad som finns kvar från äldre tid och dels letat uppgifter i arkiv och litteratur. En del nya foton har tagits för att illustrera faktabladet.

För att hinna med alla fastigheter inom rimlig tid har arbetet byggts på lättåtkomliga uppgifter. Ingen fullständig arkivforskning har alltså gjorts och de historiska beskrivningarna är därför inte heltäckande. Ibland kan uppgifter i olika arkiv också vara motsägelsefulla och det har inte alltid funnits möjlighet att reda ut frågetecken. Faktabladet kan därför komma att fördjupas och förändras vid nya undersökningar i framtiden.

Faktabladet finns samlade på Stadsholmens webbplats www.stadsholmen.se

- 1 LILLA SKINNARVIKSGRÄND 2, BOSTADSHUS**
- 2 - 4 LILLA SKINNARVIKSGRÄND 2, UTHUS**
- 5 BASTUGATAN 30A, BOSTADSHUS**
- 6 BASTUGATAN 30A, UTHUS**
- 7 BASTUGATAN 32**
- 8 BASTUGATAN 30B, DELEN FRÅN 1770-TALET**
- 9 BASTUGATAN 30B, DELEN FRÅN 1860-TALET**
- 10 UTHUS**

LILLA SKINNARVIKSGRÄND 2 I BILDENS MITT OCH BASTUGATAN 32 T.H. OMKRING SEKELSKIFTET 1900. FOTO K. E. STENQUIST, SSM D2270.

Kattfoten Större 30 har en för Södermalm karaktäristisk blandning av trä- och stenhus från 1700-talet som har kompletterats på 1800-talet. De bevarade bostadshusen med sina trädgårdar, som har byggts för en blandad befolkning från olika sociala grupper, berättar om äldre tiders levnadsvillkor och byggnadsskick.

Kattfoten 30 består av flera sammanslagna fastigheter men den äldre tomtindelningen är ännu tydligt avläsbar och visar hur man tidigare ofta placerade byggnaderna i tomtgränsen med en gårdsplan i mitten.

Av de bevarade husen är Lilla Skinnarviksgränd 2 anmärkningsvärt välbevarat både ut- och invändigt medan huset på Bastugatan 30A är utvändigt välbevarat. Genom asymmetri och en blandning av byggnadsmaterial speglar de båda byggnaderna den enklare befolkningens livsmiljö.

Rangströmska gården på Bastugatan 30B är en välbevarad anläggning med personhistoriskt intresse. I såväl helhet med den praktfulla historiska trädgården som i den i stort sett intakta och högklassiga interiören står gården i bevarandemässig särklass. Glasverandan som hämtats ur sommarvillabyggnaden

är ett tidigt exempel på hur andra samhällsklasser började se stora värden i den vackert belägna utkantsbebyggelsen på Södermalm.

Det panelklädda timmerhuset på Bastugatan 32 är en borgarbostad med en ovanlig gestaltning som liksom merparten av den bevarade fasta inredningen härrör från en ombyggnad under 1800-talets tidigare del. Flera kakelugnar är bevarade liksom en murad spis.

Fastigheten Kattfoten Större 30 är blåvärderad enligt Stadsmuseets kulturhistoriska klassificering. Det innebär att den har ett synnerligen stort kulturhistoriskt värde.

OMRÅDESBESKRIVNING

Större delen av bebyggelsen på Västra Mariaberget är ordnad i rätvinkliga kvarter enligt den rutnätsplan

LILLA SKINNARVIKSGRÄND 2 MED DET SAMMANBYGGDA TRÄ- OCH STENHUSET. T.H. SYNES DE TVÅ TILLBYGGDA UTHUSEN. FOTO J. MALMBERG.

som lades ut över de centrala delarna av Södermalm vid mitten av 1600-talet. Kvarteren är bebyggda med stenhus av varierande ålder. Många byggnader, exempelvis vid Bastugatans södra sida, är från 1900-talet och uppförda i sex våningar, som var den högsta tillåtna höjden.

Mariabergets topografi gjorde tidigare att marken var otillgänglig, och berget närmast förkastningsbranten mot Mälaren på den norra sidan av Bastugatan kom inte att ingå i de tidiga stadsplanerna för området. Liksom på andra håll på Söders berg blev de minst attraktiva och mest svårbebyggda platserna hemvist för enklare folk som här uppförde små timrade byggnader. Delar av området drabbades av den omfattande branden i Maria församling 1759. Endast ett fåtal byggnader finns kvar från tiden före branden.

Det höga läget ovanför Söder Mälarstrand med strålande utsikt över Riddarfjärden har under 1900-talet lockat åtskilliga konstnärer och författare. Den kvarvarande och oregelbundna 1700- och 1800-talsbebyggelsen norr om Bastugatan och vid Lilla Skinnarviksgränd var hotad på 1930-talet men

en kraftig opinion och senare utredningar har räddat den småskaliga miljön. Trä- och stenhusbebyggelsen är uppförd med plank som avgränsar de stora lumiga trädgårdstomterna, och i området finns flera parker. På 1990-talet anlades utsiktstigen Monteliusvägen norr om den bevarade bebyggelsen.

Bebyggelsemiljöerna mellan Bastugatan och förkastningsbranten mot Söder Mälarstrand är av utomordentligt stor betydelse för staden ur ett bebyggelsehistoriskt perspektiv. 1700- och 1800-talsbyggnaderna på stora grönskande tomter visar hur stadens befolkning successivt tog de svårbebyggda bergiga trakterna på Söder i besittning och hur exploateringen gradvis steg under industrialismens era. Likt andra områden med denna karaktär, som hotats men räddats efter massiva protester, återges här svängningarna i stadsbyggandet under 1900-talet.

KATTFOTEN STÖRRE 30

Kattfoten Större 30 är en sammanslagning av flera fastigheter och de hanteras för tydlighetens skull här separat. Byggnaderna har företrädesvis uppförts i

tomtgränser och är i dag tätt placerade i den sammanlagda fastighetens mitt.

F.D. KATTFOTEN STÖRRE 14, DEL AV 15

Lilla Skinnarviksgränd 2

HISTORIK

Tomten, ”en liten bergaktig ödeplats längst ut på Södermalm uti bergen nedanför hustru Hööks kvarn”, uppläts av staden år 1732 till den avskedade dragonen Olof Giers. Sannolikt lät Giers på den ofria grunden bygga ett enkelt trähus som stod kvar när tomten 1785 såldes till auktionsvaktmästaren Petter Norberg. Norberg lär ha flyttat trähuset till dagens läge vid östra tomtgränsen och lät även bygga till det med ett bostadshus i sten. Senare tillkom några enkla trähus och 1848 fanns hela dagens byggnadsbestånd: bostadshuset med två tillbyggda uthus och ett friliggande uthus längre norrut. Äldre bilder och ritningar visar att ytterligare ett uthus och ett lusthus har funnits vid bergskanten. I närmare hundra år, ända fram till 1870, ägdes fastigheten av Norbergs arvingar. År 1878 gjordes en ansökan om att få sätta upp en väderkvarn på tomten men detta förverkligades aldrig. Fastigheten köptes 1907 av staden. Någon omfattande modernisering gjordes inte före 1980-talets andra hälft.

Upprustning och renovering

Åren 1987–1989 gjordes en ombyggnad av fastigheten som då befann sig i mycket dåligt skick. Upprustningen gjordes efter ritningar av arkitekt Jens-Peter Matull, med skyddsföreskrifter från Stadsmuseet. Delar av trästommen byttes ut och gaveln på trähuset tilläggsisolerades samtidigt som en dörr sattes igen. De putsade fasaderna avfärgades i gult. Trappan till ytterdörren byttes. Invändigt inreddes badrum i köket på övervåningen, och i kokvrån på bottenvåningen byttes inredningen. Plastmatta lades i kokvrån och badrum och linoleum på vissa andra golv.

En av de två vidbyggda förrådsbyggnaderna förenklades genom att en dörr och ett fönster sattes igen. På det andra förrådet ersatte ett falsat plåttak en äldre papptäckning. Fasadpanelen byttes på båda förråden.

BYGGNADSBESKRIVNING

Exteriör

Bostadshuset, som består av en panelklädd träbyggnad med ett tillbyggt putsat stenhus (nr 1 på kartan), är

EN SÅ KALLAD SKÄNKKAKELUGN FRÅN 1700-TALET PÅ LILLA SKINNARVIKSGRÄND 2. FOTO J. MALMBERG.

uppfört mot en brandmur som hör till granntomterna. Huset har tre fönsteraxlar i den murade södra delen samt en ytterdörr och trappa i den norra delens träkonstruktion. Fasaderna har gul slätputs respektive faluröd locklistpanel. Den profilerade taklisten på den putsade delen har motsvarande form i trä på trädelen. Gaveln mot norr är tilläggsisolerad vilket tydligast märks på fönstrens indragna placering. Fönstren är fyrdelade och sitter i övrigt i liv med fasaden. Fönstersnickerierna är från 1700- och 1800-talet, och såväl ytterbågarna som innanfönstren är försedda med tidstypiska beslag och flera glasrutor är handblåsta. Det brutna taket är gemensamt för de två byggnadskropparna och täckt med enkupigt tegel. I takets nedre takfall

BASTUGATAN 30A MED BÅDE PANELKLÄDD OCH PUTSAD FASAD. FOTO J. MALMBERG.

finns tre ursprungliga, stickbågiga och plåtklädda takkupor.

Interiör

Ytterdörren i träbyggnaden nås via en hög trätrappa. Pardörren från tidigt 1900-tal är grönmålad och delvis glasad. Förstugan och trapphuset präglas av gråmålade trägolv och trappsteg och tillika grå träpanel. På båda våningsplanen i det sammanbyggda huset finns ett centralt placerat rum med en kammar mot norr och ett litet kök i söder. Huset är numera en enfamiljsbostad och övervåningens kök har gjorts om till badrum. De murade spisarna är dock bevarade på båda våningarna.

Byggnaden är anmärkningsvärt välbevarad invändigt. Planlösningen är i huvudsak intakt. Trägolvens breda plank är ursprungliga men lackade. Snickerierna är bevarade från 1700-talet och 1800-talets första hälft. Dörrarna är fyllningsdörrar i flera olika utföranden, några är helfranska. På övre våningen finns en fyrfyllningsdörr med framtagna fragment av dekorationsmåleri i barockstil från 1700-talets första hälft. Av husets fyra kakelugnar är två blåvita skänkkakelugnar med blomdekor från 1780-talet, en är en vit kolonnkakelugn i empirstil och den sista är en

rund vit jugendugn ornamenterad med maskrosor. Som så ofta i äldre hus har man efterhand moderniserat i bottenvåningen och i någon mån anpassat sig till rådande stilar medan äldre dörrar och kakelugnar flyttats uppåt i huset.

Uthusen och gården

Ett uthus är byggt utmed bostadshusets långsida i höjd med den höga stenfoten (nr 2 på kartan). Här finns ingången till stenhushets källare. Ytterligare ett uthus är sammanbyggt med det förra (nr 3 på kartan). Båda uthusen har locklistpanel och plåttäckta pulpettak. Den södra byggnaden är försedd med flera fönster och inredd medan den östra används som förråd.

Det fristående uthuset norr om bostadshuset har en ålderdomlig karaktär (nr 4 på kartan). Huset är panelat, rödfärgat och pulpettaket är täckt med enkupigt tegel. Vid norra gaveln finns två avträden med karaktäristiska dörrar med öppna ribbade delar.

Bilder från sekelskiftet 1900 visar byggnaderna och en anlagd prydnadsträdgård på delar av tomten. Numera präglas den lummiga men något enklare trädgårdsanläggningen av gräsytor, syrener, alm och ask. Innanför porten i planket vid Lilla Skinnarviks-

RANGSTRÖMSKA GÅRDEN, BASTUGATAN 30B. NÄRMAST LIGGER HUSET FRÅN 1860-TALET MED DELEN FRÅN 1790-TALET T.H.
FOTO J. MALMBERG.

gränd är marken belagd med storgatsten och grus och det förekommer äldre kallmurade terrassmurar av gråsten.

Även om gården har förenklats är den ovanligt intressant tack vare att flera uthus bevarats och att man därför får en god bild av hur detta och liknande områden i Stockholm tidigare var mer tätbebyggda och gyttiga. På många håll har gårdarna i senare tid rensats upp och uthus som avträden och vedbodrar har rivits.

F.D. KATTFOTEN STÖRRE 7

Bastugatan 30A

HISTORIK

Tomten är bebyggd med ett timmerhus med flera murade delar och ett litet uthus som är byggt mot gaveln till grannhuset i norr (nr 5 och 6 på kartan). Marken uppläts av staden 1727 till stadstimmermannen Nils Bengtsson Lundberg som ansökt om att få ”intaga och hägna en liten stadsens ödetomt vid Lilla Badstugatan uppå så kallade berget Kattemunnen”. Det är oklart men sannolikt att det är samma hus Bengtsson uppförde 1727 eller strax efter som står kvar idag.

Huset brandförsäkrades för första gången 1766

av skomakargesällen Hindrich Qvarsell. Då bestod träbyggnaden av fyra rum med två skiljeväggar av sten. På vinden fanns tre rum och taket var täckt med tegel. Få förändringar tycks ha skett efter det, men vid 1847 års brandbesiktning antecknades att även södra gaveln var av sten. Vid samma tid hade även förstukvisten mot väster kommit till.

En karta från 1800-talets slut visar en nu riven uthuslänga som i hästskoform följde tomtens nordvästra hörn. På bilder från 1900-talets början ses tomten vara avgränsad med staket mot den stensatta Nygränden som ledde in till tomten innanför. Gränden hör numera till tomtmarken. Den är stängd vid Bastugatan och belagd med grus.

Norrgaveln vetter mot den så kallade Rangströmska gården. En numera igensatt dörr i gaveln användes tidigare av tonsättaren Ture Rangströms hushållerska som bodde i huset i början av 1900-talet.

Upprustning och renovering

Fastigheten förvärvades av staden 1901 och byggnaden rustades upp i fastighetskontorets regi 1969-1972. Ombyggnaden gjordes för att höja standarden och på båda våningarna avdelades rum för WC. I bottenvåningen flyttades kokvrån och på övre

RANGSTRÖMSKA GÅRDENS UTHUS MED DEKORATIVA FÖNSTERBESLAG AV EN TYP SOM VAR VANLIG UNDER 1700-TALET. FOTO J. MALMBERG.

våningen togs en ny dörr upp från hallen. Köksinredningarna med vedspisar revs ut och ersattes av platsbyggda släta skåp enligt tidens standard.

BYGGNADSBESKRIVNING

Exteriör

Byggnaden är uppförd på sluttande mark vilket medför att bottenvåningen mot öster har karaktär av souterrängvåning med endast ett litet fönster. Den centrala delen av östfasaden och södra gaveln är slätputsade och i gaveln syns en ankarslut. I övrigt är fasaderna klädda med ljusmålad locklistpanel. De fyrdelade fönstren som bytts ut under 1900-talet är färgsatta i brunt, kopplade och försedda med släta pröjsar.

Taket är brant, brutet och asymmetriskt. De enkupiga tegelpannorna ramas in av rödmålad plåt. Röd plåt har även använts till förstugans pulpettak, de två takkuporna, ståndrännorna och som vindskivor på gavlarna. Två tegelskorstenar reser sig vidnock och i det övre takfallet mot väster.

Interiör

Husets entré är placerad i en glasad förstukvist. Förstugan är gemensam för husets båda lägenheter. På golv och i trappa ligger blå plastmatta. Den nedre lägenhetens entrédörr har masonit spikad över dörrens speglar. Invändigt domineras lägenheten av

en stor murad spis. Vissa äldre snickerier finns bevarade men lägenheten präglas av renoveringar som gjorts under senare år.

Den inredda vindens lägenhet har kvar karaktären från upprustningen 1969-1972 och också här finns äldre byggnadsdelar av intresse. Hit hör den glasade entrédörren, en fyrfyllnadsdörr, fotlister och den kamin som står i en nisch i murstocken.

Det kvarvarande uthuset har brun locklistpanel och pulpettak med svart falsad plåt. Tomten är lummig med gräsmattor, häckar, rabatter och lövträd. Längs den södra gaveln leder en grusgång till husets entré.

F.D. KATTFOTEN STÖRRE 6

Bastugatan 30B, Rangströmska gården

HISTORIK

Sitt populärnamn har gården fått av tonsättaren Ture Rangström (1884-1947) som levde och verkade här. När Rangström flyttade hit 1905 var tomten bebyggd på samma sätt som idag med ett stenhus från 1790-talet i norr och en tillbyggd länga i väster från 1860-talet (nr 8 resp. 9 på kartan).

Vaktmästaren Johan Berggren begärde, och fick, 1792 bygglov för ett stenhus som han avsåg att bygga på en redan befintlig stenkällare. Det brandförsäkrades 1806 tillsammans med en mängd andra hus på tomten, alla av trä. Det lilla stenhuset hade i bottenvåningen en förstuga, ett kök och ett rum, alla

BASTUGATAN 32. FOTO J. MALMBERG.

med gipsade tak. Till vinden ledde en trappa av trä och här fanns en kammare och på hanbjälksvinden en torkvind. Vid västra tomtgränsen låg vid den här tiden ett mindre bostadshus av trä i en våning.

Kronouppbördskommissarien J. H. Sandahl lät åren 1860–1861 förse stenhuset med en för tiden modern glasveranda och altan mot utsikten över Riddarfjärden. Han byggde också till huset med en långsträckt envåningsdel i vinkel utmed västra tomtgränsen. Till huset hörde på den här tiden också en vacker prydnadsträdgård.

Uthuslängan vid östra tomtgränsen är sannolikt samma som redovisades i 1806 års brandförsäkring som tre brädbodar under tegeltak (nr 10 på kartan). Den norra delen användes under tidigt 1900-tal som sommarbostad.

Fastigheten förvärvades av staden 1901 och få förändringar tycka ha skett efter det.

Upprustning och renovering

1969–1972 gjordes en upprustning efter förslag av byggnadsingenjör H. Brolin. På bottenvåningen sattes en ny vägg upp mellan hall och sal. Vattentoaletter och nya köksinredningar kom på plats och viss ytskiktsrenovering gjordes. Vindsvåningens fönster byttes mot kopplade bågar. År 2009 genomgick

större delen av huset en kvalificerad renovering under medverkan av Stadsmuseet. Arbetet innebar bland annat putsning med kalk av fasaden och avfärgning med guldockra, renovering av befintliga fönster och målning med linoljefärg samt ommålning av plåttaket med linoljefärg. Glasverandan och förstukvisten, som var svårt skadade, renoverades och hela byggnaden fick nya hängrännor och stuprör. Invändigt fick kök och badrum nya lägen. I övrigt förnyades ytskikten med traditionella metoder och material.

BYGGNADSBESKRIVNING

Exteriör

Det äldre huset är en gulputsad envåningsbyggnad med inredd vind under brutet tak. Taklisten har en enkel profilering. Svartmålad plåt utgör taktäckningsmaterial och klär in husets två skorstenar. Byggnadens ljus gröna sexdelade fönster med hörnbeslag är sannolikt från 1800-talet. På gaveln mot öster finns ett blindfönster i bottenvåningen.

Mot den strama 1700-talsutformningen kontrasterar en entrétillbyggnad mot gården och en glasveranda mot utsikten i norr. Formspråket i dessa tillbyggnader från 1860-talets första år är tidiga exempel på den detaljrika arkitektur som kom att präglade seklets sommarvillor.

På glasverandans tak finns en altan som nås från en dörr i en frontespis från 1860-talet med tidstypiska putsade listverk. Altandörren är liksom de bevarade ursprungliga fönstren i glasveranda och entré till byggnad diagonalspröjsade så att ett rombmönster bildas.

Vinkelbyggnaden från 1860-talet utgör en större del av byggnadens totala volym än 1790-talsdelen. Den långsträckt byggnaden är uppförd i tomtgränsen i väster och har endast takfall mot öster. Byggnadsmaterialen är i stort desamma som i det äldre huset med gulputsade tegelväggar, svart skivtäckt takplåt och gröna smäckra fönster med handblåst glas och hörnbeslag. Fönstren är höga och tätt placerade. Som en del i den regelbundna fönsterraden är den gröna ursprungliga pardörren med diagonal-spröjsade, glasade övre fyllningar placerad.

Interiör

Byggnaden rymmer två lägenheter. Den mindre utgörs av 1860-talsdelens vindsvåning och är präglad av renoveringsåtgärder från åren omkring 1970. Från en gemensam förstuga leder en smal kalkstenstrappa upp till lägenheten. I bottenvåningen upptas 1860-talsdelen, vid sidan av ett litet platsbyggt kök och wc från 1969-1972, av en stor sal och en salong. Liksom i det äldre huset förekommer här ytskikt från 1970-talet som glasfiberväv och tidstypiska tapeter men i huvudsak är all äldre inredning bevarad. Hit hör bland annat brädgolv, kälade tak med rosetter, kakelugnar, smygpaneler, fyllningsdörrar och innanfönster. I 1790-talsdelen finns så kallade nattluckor som tidigare användes för att stänga till fönstren nattetid.

Glasverandans innertak är av pärlspontpanel. De spröjsade fönstren är i två utföranden, där den äldre typen med profilerade rundlar i spröjskorsen är snickeriarbeten av mycket hög kvalitet.

Gård och uthus

Gården nås från den numera avstängda Nygränden. Ett högt gult plank med rundbågsfris och byggnaden på Bastugatan 30A sluter gården mot gränden. En elegant träportal i gustaviansk stil med fältindelade pilastrar, skuren dekoration i överstycket och profilerade listverk leder in till gårdsplanen.

Trädgårdsanläggningen har en välbevarad ålderdomlig karaktär i såväl den strikta uppbyggnaden med rundel och grusgångar som i växtmaterialet. Stora askar gör den strikta trädgården lummigare.

Rangströmska gårdens uthus är en låg länga med fasader av locklistpanel. Mot gårdsplanen är den gulmålad medan baksidan mot grannfastigheten är färgad faluröd. Taket täcks av svart falsad plåt. Byggnaden är ovanligt välbevarad med fönster med handblåst ålderdomligt glas, bräddörrar och för ändamålet typiska jalusidörrar till före detta avträden.

F.D. KATTFOTEN STÖRRE 8

Bastugatan 32

HISTORIK

Tomten nr 8 i kvarteret uppläts 1726 till stadsarbetskarlen Thomas Persson Roos. Sannolikt uppfördes dagens timmerbyggnad under 1720- eller 1730-talet. Huset brandförsäkrades 1748 av dåvarande ägaren, skepparen Jacob Blom. Det beskrivs då som ganska enkelt med tre rum och täckt med torv och näver. På gården fanns även ett uthus med bodar. Vid 1823 års besiktning antecknades att huset blivit påbyggt med en vindsvåning under ett brutet tegeltak och att inredningen var helt ny. I trädgården fanns vid den här tiden också ett lusthus. Det är osäkert när huset fick sin träpanel, men den nämns första gången i 1828 års brandförsäkring och möjligen kom den till samtidigt som huset byggdes på. Några andra större förändringar tycks inte ha skett med bostadshuset förrän en bit in på 1900-talet. År 1889 förvärvades fastigheten av Stockholms stad.

Visdiktaren Olle Adolphson bodde en tid i ett rum i husets bottenvåning och enligt uppgift skrevs bland annat visorna "Trubbel" och "Gustav Lindströms visa" under hans tid i huset.

Upprustning och renovering

År 1947 gjordes moderniseringsarbeten på båda planen genom Stockholms stads fastighetskontor. Vid nästa moderniseringsarbete, 1968-1972 avsåg man att höja vindsbjälklaget. Tanken var att inrymma lokaler i bottenvåningen och en bostad i vindsvåningen. Resultatet blev slutligen att byggnaden kom att inredas till ett enfamiljshus. På övre planet inreddes ett nytt tidstypiskt kök. Ytskikten renoverades och fönstren byttes ut mot kopplade bågar. Förstuvkisten vid norra entrén revs.

År 2001 gjordes en fasadrenovering med ny färgsättning.

BYGGNADSBESKRIVNING

Byggnaden ligger med gaveln mot Bastugatan

indragen på en tomt med gräsmatta, syren, fläder och äppelträd. Ett falurött plank avgränsar tomten mot gatan. En grusgång leder fram till byggnadens två entréer på västfasaden. På den svartputsade grunden reser sig det panelklädda, ljusmålade timmerhuset med locklistpanel och inredd vindsvåning. Taket är brutet och det översta takfallet täckt av tegel medan det nedre har svartmålad plåt. De höga takkuporna från omkring 1820 och inskurna i takets nedre takfall ger byggnaden dess karaktäristiska utseende. De spröjsade fönstren är smäckra och målade i en gulbrun kulör. Både fönster och entréer

har triangelformade överstycken. Ytterdörrarna är båda pardörrar av fyllningstyp men med olika 1800-talsutföranden.

Invändigt kännetecknas byggnaden av en blandning av äldre fast inredning och inslag från 1960-talet och senare. Flera hel- och halvfranska dörrar finns bevarade liksom paneler, taklister och en murad spis med kåpa. Några kakelugnar från 1800-talet har också bevarats, varav en har en inbyggd järnspis för matlagning. Fönster, vissa ytskikt och innerdörrar, köksinredning samt duschrum är av senare datum.

GEMENSAMT ANSVAR FÖR VÅR LEVAND E HISTORIA

Byggnader och miljöer med stort kulturhistoriskt värde berättar alltid något väsentligt. Det kan handla om stadsutveckling, samhällsförändringar, arkitektur, stilideal eller hantverksmetoder, men också om hur människor har bott och inrett sina hem eller om de skilda livsvillkoren för olika sociala skikt. Att fastigheterna byggts om och moderniserats under årens lopp är en del av historien.

Vi och våra hyresgäster är tillfälliga brukare i ett långvarigt historiskt skede. Vi har ett gemensamt ansvar för att aktivt och på ett varsamt vis bevara de värdefulla miljöerna till framtida generationer. Varsamhet kan bland annat innebära att behålla äldre planlösningar och att vara rädd om inredningsdetaljer som paneler, dörrar, lister och kakelugnar. Anpassningar och förändringar kan ske, men utan att vi förvanskar oersättliga värden. Individuella bedömningar måste alltid göras från fall till fall. Vi ska inte glömma att stilar och behov skiftar över tiden. Det vi idag kan tycka vara otidsenligt kan av kom-

mande generationer upplevas positivt och värdefullt.

Att använda traditionella material som kalkputs eller oljefärg är också viktigt, liksom att utforma nya inredningsdetaljer så att de passar i miljön. Vid vanlig städning och rengöring måste vi ta hänsyn till att de material och ytskiktsbehandlingsmetoder som finns i husen – till exempel trä, kalksten, stuck, oljefärg, limfärg och linoleum – är ömtåliga och kräver särskild försiktighet. Även innergårdar och trädgårdar har sina särskilda förutsättningar och ska skötas och utvecklas så att karaktären bevaras.

Stadsholmen har samlat sina riktlinjer för fastighetsunderhåll i broschyren "Ett stockholmskt kulturarv – att förvalta borgarhus och kåkar". Alla hyresgäster har fått skriften, men den finns också på vår hemsida. Här finns också några konkreta råd om hur man som hyresgäst bäst vårdar de gamla husen och miljöerna. På Stockholms stadsmuseums hemsida finns allmän information om byggnadsvård, www.stadsmuseum.stockholm.se.